

Felvidéki Híradó.

POLITIKAI HETILAP.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor.
Fél évre	4 "
Negyed évre	2 "
Egyes szám ára 20 fillér.	

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, a hirdetési és előfizetési pénzek a kiadóhivatára czímelve Turóc-Szent-Mártonba küldendők.

Hirdetések legutányosabban, árszabály szerint. — Lapunk számára hirdetések — eredeti árkában — minden bel- és külföldi hirdetési iroda elfogad. Nyílttér soronként 40 fillér.

Országos Magyar Szövetség.

Máholnap egy éve lesz annak, hogy néhány lelkes fiatal ember a pánszláv mozgalom hatása alatt egy Felvidéki Magyar Szövetségnek megalapítására szövetkezett. Az eszme azonban csakhamar oly kedvező fogadtatásra talált, hogy már az előkészítő bizottság a mozgalomnak az egész országra való kiterjesztését mondta ki. Az előkészítő munkálatok gondos megbeszélések és gyakori tanácskozások folytán immár annyira haladtak, hogy gróf Esterházy János főrendiházi tagja végrehajtó bizottságnak lelkes elnöke, alakuló ülésre hívhatta össze az érdeklődőket.

Az alakuló ülés tegnap délután tartott meg Kassán. Ennek lefolyásáról lapunk legközelebbi számában fogunk részletesen megemlékezni.

De már most is örömlünknek adunk kifejezést, hogy a magyar társadalom végre megmozdult, megelégette a nemzetiségeknek a határon túlmenő agitációit is sikra szőlőitja a védekezésre az ország magyarságát.

Lapunk a „Felvidéki Híradó”, kezdettől fogva mely érdeklődéssel viseltetett ezen eszmének megvalósulása iránt, sőt lapunk szerkesztője, akinek elnöke alatt az első nagyobb értekezlet Bpestben megtartott, élénk részt vett az előkészítő munkában is.

Hogy az új egyesület mily mértékben lesz képes magasztos céljait megvalósítani, az első sorban attól a támogatástól függ, amelyben a magyar társadalom részesíteni fogja. Az Országos Magyar Szövetség céljait az alapszabályok a következőkben írják elő:

A Magyar Szövetség célja, hogy a haza egész területére kiterjedő társadalmi szervezetet hozzon létre oly irányban, hogy abban a magyar értelmiségnek a magyar állam kitépítésére és megvédelmezésére szolgáló szűrt és vidékenként elszigetelt társadalmi törekvéseit egybefoglalja, a társadalmi erőket e célra szervezze s azokat tervszerűen és egyöntetlően irányítsa. Altalában az lesz a főfeladata, hogy tagjaiban s azok közvetítésével az egész társad-

dalomban ébrentartsa a nemzeti öntudatot és a magyar önértéket az élet minden nyilvánulásában. Igyekszik előmozdítani mindent, ami az egységes magyar nemzeti állam eszméjét szolgálja és visszautasítani mindent, ami ez eszme érvényesülésének útjában áll. A Szövetség anyagi eszközeit csak elvei és eszméi propagálására használja s nem fekteti, mint a közművelődési egyesületek, intézmények alapításába és főtartásába.

Konkrét munkálkodásának körébe a következő feladatok tartoznak:

a) A nemzetiségi mozgalmakra vonatkozó összes adatok összegyűjtése és csoportosítása aszerint, amint azok az igaztás politikai, társadalmi és gazdasági vonatkozásaiba tartoznak.

b) A nemzetiségi intézmények nyilvántartása, szervezeteik, eszközeik és hatásuk tanulmányozása útján. A nemzetiségi mozgalmak vezetőinek megismerése, összeköttetéseiknek és támogatásainak kikutatása és nyilvántartása.

c) A külföldi nemzetiségi küzdelmek irodalmi termékeinek megszerzése és tanulmányozása. Figyelemmel kísérése és megismertetése mindezeknek az intézményeknek, a melyeket a külföldi államok alkottak a mieinkhez hasonló körülmények között a nemzetiségi törekvések ellen való védekezés szempontjából.

d) A nemzetiségi igazgatásokkal szemben létező, vagy teendő állami és társadalmi intézmények és intézkedések figyelemmel kísérése és támogatása.

e) Alapos informálása a hazai és külföldi sajtónak a nemzetiségi törekvéseknek minden irányú vonatkozásáról. Támogatása adatokkal és szükség szerint anyagi eszközökkel is ama védelmi harcoknak, amelyet a hazai és külföldi sajtóban egyesek vagy orgánukom a magyar nemzeti érdekekért folytatnak, szemben a szakadatlanul megújuló nemzetiségi támadásokkal.

f) Figyelemmel kísérése a közigazgatás hatóságának a nemzetiségi vidékeken. (A nép politikai fölfogása és magatartása, továbbá a nemzetiségek befolyása a közigazgatásra; a nemzetiségek tevékenysége a községi és megyei

életben; szervezkedése az országos képviselőválasztásokra)

g) Figyelemmel kísérése a népmozgalmaknak abból a szempontból, hogy hol foglal vagy veszít tét a magyarság? Kikutatása azoknak a társadalmi, gazdasági és erkölcsi okoknak, amelyek tényezői vagy okai a magyarság előnyomulásának vagy térvesztésének.

h) Tanulmányozása ama gazdasági viszonyoknak, amelyeknek jelentékeny szerep jutott az ország néprajzi arculatának kialakulásában.

i) Nyomon kísérni a nemzetiségi cézókot szolgáló tőke szerepét: a bankokat, takarékpénztárakat, szövetkezeteket, a kisebb és nagyobb ipari vállalatokat s kutatni az eszközöket, amelyekkel a nemzetiségi tőke káros hatása ellensúlyozható.

j) Megfigyelni és vidékenként összeállítani, hogy a magyar kis- és középbirtok jelzőleg mennyire van megterhelve a nemzetiségi bankokkal és pénzintézetekkel? Lehetően megállapítani, hogy a magyarság szempontjából leginkább veszélyeztetett vidékeken az utolsó negyedszázadban mennyi közép- és kisbirtok került nemzetiségi kézre?

k) Tanulmányozni, hogy minő oki vagy okozati összefüggés van a nép- és birtokmozgalom között?

l) Megkeresni a gazdasági élet ama tényezőit, amelyeknek segítségével nemcsak a magyar nép és a magyar birtok védhető meg a nemzetiségi tőke támadásaival szemben, hanem idegenajku honfitársaink nagy tömege is elvonható annak hatása alól. Kimutatni, hogy a magyar gazdasági életnek minő tényezői alkalmasak arra, hogy anyagi jólétük akként biztosítsák, hogy vele a magyar nemzethez való tartozásuk érzete és hazafiságuk is erősödjék.

m) Hogy e célok elérhetőek legyenek, az egyesület minden tőle telhető elkövet, hogy a magyar földművelés, kereskedelem és ipar érdekei társadalmi uton és eszközökkel is előmozdíthatassanak. Igyekszik odahatni, hogy a magyar ipar termékeit a társadalom nemcsak kellő pártolásban részesítse, de annak mindenben és minden alkalommal elsőbbséget adjon.

A „FELVIDÉKI HIRADÓ” TÁRZAJA.

A nőkről.

— A „Felvidéki Híradó” eredeti tárzaja. —

Ira: Jankó László.

(Folyt.)

Most pedig tekintsük Asziát, az ő földrészét, az emberiség bölcsőjét. Hol kezdenünk másutt, mint az Araráthogy tájékán, az emberádatok kiindulásának állítólagos gőczpontján? Nézzük a most e földterületet lakó őrményeket. Az őrmény nő míg leány, aránylag még csak tülhető sorsot él, de midőn férjhez ment, reá is mindjárt rosszabb napok következnek. Tessék elképzelni azt, hogy mindjárt a mézesbetekek azzal kezd és azzal folytatja, hogy egy álló kerek esztendőig férjén kívül senkinek szólnia nem szabad. A házat fájól nélkül elhagyja pedig még az esztendő letele után is tüös. Ha férfendővel a házba érkezik, az asszony köteles azonnal visszavonulni, a férfitagokkal pedig soha együtt nem ékezhetik.

Még rosszabb helyzete van az őrmény földtől északnyugatra a Kaukázus vidékén lakó eszkesz nőnek. Mindnyájan hábitunk már a vakító szépségű eszkesz nőkről. E világo szemű, sötető hajú, bájos termetű, dőlözög nők a Búdnek talán a legszándó aramellőb teremtésű

A lehető legnyomorultabb életük van a családi körben, mert a eszkesz férfi a nőt egyszerűen csak szolgálónak tekinti, s mint olyant, teljesen önkényes hatalmával, fegyelmezésével nyomorítja. Hasonló a sorsuk — ha nem rosszabb, — a velük közel rokon eszecsenz nőnek is. A eszecsenz lányoknak még az síncsen megengedve, hogy alhoz menjén, ahíhez vonzódik. Nem. Szívéről és kezéről teljesen az atja rendelkezik. Az érdeklődő ifjak közül a leányt az kapja, ki 1, 2, 3! leg-többet ígér érte.

A kankázusi nő általában a sűrű nem ismer semmi függetlenséget, semmi szabadságot s egész életében nélkülözi a férj részéről a legkötösebb lovagiaságot. Igazán csak számközlantunk a szegény teremtésben, kiknek szépségük is szinte átok rajtuk, mert csak azt eredményezi, hogy jó fizetségért az „igazhívó mohamedánok” háremébe juttatja őket. Már pedig, hogy jobb sors itt sem vár rájuk, azt elove is elgondolhatjuk.

A mohamedánok fölfogása a miénktől különösen teljesen eltűt. A mohamedán előtt nem élettársas mint a magyar igen szépen nevezi, nem „felerése”, vagyis „felerése” neki, hanem eszűan csak teremtény, ki azért van, hogy az ő keleti lényelméről gondoskódjék. Női kedélynek, női gyöngédségnek fölfedezésére abszolút képtelen. Minálunk a nő s a szerdem a költészetnek kiapadhatatlan örök forrása, annyira, hogy még a legutolsó tüzfapóta is meríteni igyekszik belőle; a mohamedánok

költészte (különben az összes többi keleti népektől is eltérőleg) nővel általában nem foglalkozik.

Még legideálisabbak köztük az afgánok, mert közöttük a szerelmi házasságok sem ritkák. Ők is veszik az asszonyt, mint igen sok helyütt látjuk, s mint még a magyar, most is „eladó leány”-t és „vevő leány”-t emlit, azonban az afgánok — érdemük legyén mondva — gyakran messze földre elvándorolnak, hogy a szükséges vételért megszerezhessek s így boldogságukat elérhessék

Elválva a mohamedánoktól, átjutunk az Indus, a Ganges és a Bramaputra folyók vidékére, a hindu hazájába. Hogy milyen rangja, helyzete van a hinduknál a nőnek, legvilágosabban mutatja az a szokás, hogy a hindu nőnek férje nevé kiemlenie ne szabad. S miért? Mert vétne vele azon köteles tisztelet ellen, mellyel férje iránt viselnetni tartozik. Egy szektánál nemcsak hogy a nők tartoznak a közsöznessel, de a férfiak azt nem is viszonozzák. (Bramaiszták.)

A hindu nő előtt férje minden, tárgya legnagyobb tiszteletnek, s még nem is olyan régen a nőnek az életbe is csak addig volt joga, míg férje el nem halálozott. Az a fanatikus meggyőződés volt közöttük elterjedve, hogy az elhalt férjet özvegye nevé vagy neje a halálba is követni tartoznak. Szinte öröngő kéjjel, valóságos szerelmi dühvel rohant az asszony meghalt férje meggyújtott máglyájára, hogy hite szerint az elhalttal mi-

n) Küzdeni fog iradalomban, művészetben és a társaséletben minden idegen áramlat ellen, amelyről kimutatható, hogy ellentétes a magyar faj géniuszával és hatása tényleg nem lehet egyéb, mint a magyar erkölcs, jellem és a magyar népszellem megrontása és elkorcsosítása.

o) Igyekszik elősegíteni, hogy a köz- és társadalmi élet minden nyilvánulásában érvényre jusson a modern művelt magyar típusa.

Hogy mind e tanulmányok adatait értékesíthesse és törekvéseinek a nagyközönség körében propagandát csinálhasson, a Szövetség egy hónapokig legalább kétszer megjelenő folyóiratát ad ki. E folyóirat kötelessége beszámolni a nemzetiségi törekvések minden figyelmet érdemlő mozzanatáról, tájékoztatni a közvéleményt a teendőkről és teljes erővel szolgálni a Szövetség érdekeit.

A helyzet és a nemzetiségek.

Amióta a nemzeti követelmények ügyében a nemzeti közület megállapodásra és kifejezésre kezd juttatni, amióta nyilvánvalóvá vált, hogy azokat nemcsak a függetlenségi párt és annak különböző frakciói, hanem a szabadelvűpártnak nagyobb része is magának vallja, az országban levő nemzetiségek nemcsak feltűnő szemmel nézik e mozgalmat, de határozott ellenséges magatartást tanúsítanak vele szemben. Attól félnek, hogyha a nemzeti követelmények teljesedése nemek, ebben az esetben a magyarság eddigi fölénye a nemzetiségeken oly kifejezésre juthatna, amely aspirációját teljesen lehetetlenné tenné.

Abban a nemzetiségek majdnem egyértelműleg megegyeznek, hogy a magyarság eme törekvéseinek gátat kell vetni.

Már endogérik is, hogy a közös aktív programunk miként leendő megállapítása végezt a nemzetiségek vezetői legközelebb Bécsben fognak konferenciát tartani.

Uglátszik, hogy a nemzetiségek ellenáramlata a románok részéről indult meg, még pedig Aradról, az októbertől, akik már is elhatározták, hogy Magyarország többi nemzetiségeivel felhívást fognak intézni arra nézve, hogy a magyar vezényleti nyelv ellen való harcukban velük szövetekezzenek.

Hogy mindezekben az ellenséges mozgalmakban a nemzetiségi sajtó a főerő, azt talán mondhatunk sem kell. Nemcsak a beföldi, de a külföldi román, szláv lapok is csak egy hemzsegnak a magyarság iránt kifejezésre jutott ellenszenvet, fenyegető, kiesnyítő nyilatkozatokat.

Mindez nem lep meg bennünket, mert jól ismerjük már a nemzetiségi sajtónak azt a taktikáját, amellyel mindig elől, amikor a magyarságnak akár egymás között akár másokkal elintézni való ügye akad. Megnyilatkozik ez valhányszor az országgyűlési pártok között, származnak nézeteltérések. Meg-megújulnak különösen akkor, ha Ausztriával akad valamelyes ügyünk. És ami legkülönösebb, mindig az osztrák érdekek mellett szólnak föl, mintha bizony nem velünk együtt élvez-

előbb egyestilhesen. Ünnepies sokaság jelenlétében égett össze a legelőbb ilyen asszony egy jószó, egy fajtalam kiáltás nélkül. Az angoloknak a legérdekesebb intézkedéseket kellett tenniük, hogy e fanatikus, divatban levő övgyógyítást megszüntessék.

Azsiában figyelmelem kell megemlékeznünk a már angol felhatóság alatt álló Birmáról, hol a nők a férfiakkel teljesen egyenlő jogokkal vannak felruházva. Érdekos az is, hogy milyen kényelmen gondolkodnak a házasság elválásáról. Nem küzdenek sok akadállyal, hanem egy-egy szál gyertyát tesznek a kunyhójukba, s azt ott meggyújtva, bezárják az ajtót. Akinek gyertyája hamarabb elég, az elhagyja a kunyhót, s kész az elválás.

A szomszédságban lakó sziamai nők hasonlólag elég szabadságot élveznek. Mint szét vonást kell felemlíteni, hogy a sziamiak nagy vonzalmat tanúsítanak a családi élet iránt. Annál furesőbb szíben tűnik fel az a szokás, hogy a férj eladhatja feleségét. Ez ugyan leginkább csak olyan helyen történik meg, hol az asszony hozományt nem vitt a házhoz; azonban lett légyen az asszonynak bármennyi is a hozománya, a férj mindig jogosítva van eladni néjét, ha nincsen pénze s olyan adósságokat kellene kifizetnie, melyeket feleségének könnyelműsége okozott.

Folyt. köv.

nék a győzelemnek eredményeit, vagy nem velünk együtt fizetnek a magasabb kvótát, amelyet az osztrákokkal együtt segítettek vállalni rákni.

Am mindezeket a magyar nemzet, lovagias erőnyeinek megfelelőleg, csak testvéri szeretettel felel. Nem mutathatnak föl a magyarországi nemzetiségek egyetlen esetet sem, hogy amikor a küzdelemben ellentük voltak, a küzdelemből mi korlítottuk ki győztesen, bármely idegen hatalommal szemben is, hogy ilyenkor a magyar nemzet elbizakodottan, a nemzetiségeken meghosszszulta volna magát. Még akkor sem, amikor jól tudta, hogy testvéri jobbját érdemelték, ellenségeinek nyújtotta.

Am a nemzetiségeknek szervezkedése, a külföldi lapoknak bűjtogató cikkei ma sem zavarnak meg bennünket. A magyar nemzet igazának tudatában önértosen teheti meg a lépéseket alkotmányos jogainak elismerésére. Ha a nemzetiségek mozgolólnak, ha a magyarság megerősödést látják a nemzeti követelményeknek teljesülésében, úgy ez csak újabb ok arra, hogy a magyarság minden alkotmányos esküt felhasználjon kívánásainak teljesítésére.

A nemzetiségek törekvése azért sem lep meg bennünket, mert jól tudják, hogy amennyiben a magyar nemzetnek sikerülne a magyar hadsereget megteremtieni, ebben az esetben megcsúszni a külföldnek az a téves fogalma is, amellyel eddig hazánkat ismerték. Hiszen majdnem lehetetlen, hogy a XX. században a közélet terén működő intelligens emberek a nagyvilággal azt akarják elhitetni, hogy a magyar törzs mesterségesen külön állítsa csak a papíron alapított külön és önálló államot, melynek alapja csak irásbeli szerződésen, felmondásra nyújtható, de nem gyűléseken a Szent István koronája alá tartozó területek művelődési szervezetében, sem pedig nemzeti jellegében. A magyarság szerint csak a kisebbséget képezik az itt lakó néptörzs közt és a magyarság tulajdonított felsőbbégek csak a Habsburg uralkodóház fejleszti el, de nem az idegeneké nemzetiségek. — Ilyen és hasonló hangú izgató eddikkben uszítják jó barátaink a nemzetiségeket ellenünk. Tudva félrevezetik a népet, a tájékozatlan külföldet oly alkotmányos elemi kérdésekben is, amelyet nem tudniok lehetetlen.

Am ily izgatásokkal szemben megszűnik a türelm; ezekkel szemben a törvény szigorúank kell érvényre jutni, ha azt nem akarjuk, hogy ellenségeink minden akadály nélkül, szabadon terjeszthessenek olyan tanokat, amelyek alkalmasak arra, hogy az évszázadok, ez az év óta fennálló békeséges viszonyt a magyarság és nemzetiségek között megzavarják.

Bármily kritikus lehet is a mai helyzet, nem feleldjük el soltasn, hogy hazánknak jóságos királya, Európa legalkotmányosabb uralkodója, akinek jogára alatt immár évtizedek óta alkotmányos életet élünk, amilyenek áldásainban épp úgy részesültek a magyarok, mint a többi idegenajku testvéreink, — nem engedheti, nem fogja megengedni, hogy a magyar nemzet erősödésével gát vetessék, mert teljes a meggyőződése arra nézve, hogy a magyar nemzet erőssége egyben a Habsburgház erőssége is.

A papagáj. A közoktatásügyi m. kir. miniszter annak idején elrendelte, hogy az állami iskolákban, telát azokban az iskolákban, amelyeket tisztán államköltségen tartanak fenn és amelyekben természetesen minden tantárgyat magyarul tanítanak, a hittant is magyarul tanítsák. A miniszteri rendelet azonban számított a nehézségekkal és egyidejűleg megengedte, hogy az elemi iskola I. és II. osztályában a hittan tanításánál az anyanyelv is használtassék. Ez a miniszteri rendelet közölletett az összes egyházi főhatóságokkal. A bányakerületi ág. hitv. evangélikus egyházkerület közgyűlésén, amelyet a múlt héten tartottak meg Budapesten, Morhács Márton mosóézi felkész, törözi főesperes bemutatja ezt a rendeletet és a törözi esperességnek azt a kérvényét, amelyben a hittanok magyarul való tanítását elrendelő miniszteri rendeletnek hatályon kívül való helyezését kéri. Morhács főesperes, aki a magyar nyelvtanítást papagáj rendszernek nevezte el az egyik törvényhatósági közgyűlésen, siránkozva panaszkodott az egyházkerületi közgyűlésen, hogy a szegény kis töt gyermekeknek magyarul kell a hittant is tanulniok, hogy a kir. tanfelügyelő nem látmozza a hitoktatók nyugtatványait csak abban az esetben, ha a kényyszerhelyzetbe került hitoktató meggyőződése elene a magyarul tanítja az ártatlan kis gyermekeket. Nem állította meg azt is kijelenteni, hogy a miniszternek azt a rendeletét törvénytelennek tartja. A törözi pánszav papok (tisztelőt a két kivételnek) ezen kérvényéhez többen szólottak, a többi között Zsilinsky Mihály államtitkár is, aki szerint arról van szó, vajjon a törözi állami iskolákban a vallásoktatás minő nyelven történjék. A zsinati törvény

azt mondja, hogy mindenütt lehetőleg a gyermekek anyanyelvén veendő alapul. Az állami törvény szerint pedig az iskolák tananyagát a miniszter határozza meg. A kormány mindenképpen keresi a helyes utat, a szélszert megoldást, de az az egy kétségen felül áll, hogy állami iskolákban nem mondhat le a tanítás magyar jellegéről. Állami iskolában a gyermekek minden tárgyat magyarul tanulnak, hát éppen csak a vallástant ne tanulják magyarul? Ez a szempont irányadó e kérdésben. Tekintve közlőben azt, hogy a miniszteri rendelet az első két osztályban megengedi az anyanyelv használatát, sőt magyarázathoz más osztályokban is, tehát nehézség nem forog fenn, azért hozzájárul a bizottság ama javaslatához, hogy az ügyet adják vissza az esperességnek. A közgyűlés is hozzájárult. Így a törözi esperes ur esutós kudarcot vallott. De nemcsak a magyarság és a magyar nyelv ellen táplált ellenszenvének adott ez az ur kifejezést, de vallási türelmetlenségeink is. Ó volt az, aki azt indítványozta, hogy az evangélikus papok más vallásukat ne temessenek. Valóságos szegyetlenül ez a liberális gondolkodású protestáns felkészségre, akik eddig vallási türelmességgel voltak ismeretek. És mégis köztöltik akadt egy ilyen gyászvitéz, aki megtadagnak rendjének tradícióját, illi képtelenségeink indítványozására vetemedett. Meg is kapta reá a feleletet. Az egyházkerületi közgyűlés megbotránkozva tért napirendre az indítvány fölött.

Megei élet.

Turócvarmegye közigazgatási bizottságának ülése.

Turócvarmegye közigazgatási bizottsága f. évi szeptember hó 12-én tartotta meg rendes havi ülését Jf. Just György főispán elnökölte alatt.

Dr. Beniczky Akos főjegyző a közigazgatási darabokat mutatta be és több kivételes nösítési engedélyt kéro folyamodványt.

A m. kir. pénzügyigazgatóság képviseletében jelen levő pénzügyigazgatóhelyettes jelentése szerint az adók befizetésében némi hátralek mutatkozik ugyan, de semmi különös intézkedésre szükseég nincs.

Berecz Gyula kir. tanfelügyelő jelentése szerint a nagy szüneti folyama alatt minden előkészület kelő időben megtételezt arra nézve, hogy az 1903/4 tanítási év akadálytalanul megkezdhető legyen. Az állami iskoláknál nagyobb személyi változások történtek, azonban míh még oly időben, hogy az üresedésbe került állomások he is tültettek.

A felekezeti iskoláknál is történt néhány személyi változás, de ezeknél több állomás még máig sinés borítelve.

Az 1902/3. tanév állapotáról szerkesztett statisztikai kimutatások hivatalában elkészültek. Az adatok eléggé megnyugtatók, de a közigazgatási közegekre még mindig elég teendő vár, hogy az iskolába nem járó tankötelesek száma apasztassék. Az 1902/3. tanévben 1539 tanköteles nem járt iskolába, ami 18% -nak felel meg. A tanítás eredménye általánosságban jónak mondható; azonban még mindig 18 olyan iskola fátalított, amelyben a magyar nyelv tanítása nem felelt meg a törvényes követelményeknek. Ezen iskolákban a tanítás azért volt eredménytelen, mert maguk a tanítók sem tudtak magyarul. A magyarul keveset tudó tanítók száma még mindig 9, azoké pedig, akik semmit sem tudnak, 6. Ebből azonban az is kitűnik, hogy 3 olyan tanító is volt, akik tudnak magyarul jól magyarul, de a magyar nyelvet még sem tanították sikerrel. Jelenti továbbá, hogy minden iskolára vonatkozólag az iskolafelügyelő jegyzőkönyv alapján a miniszteriunhoz jelentést tett, amelynek kapasan a miniszter felhívta a felekezeti iskolák felhatóságait, hogy magyarul nem tudó, többnyire tanítói oklevéllel sem bíró tanítók helyett megfelelő képesítést tanítókat alkalmazzanak a jövő tanítási évtől kezdve.

F. évi szeptember hó 14-én állami kezelésbe vétetett a felsőstábnyal eddigi közégi iskola. Ehhez az iskolához azonban a VI. tanítói állomásonk szervezésére is szükseég van, már csak azért is, mert a meglevő öt tanterembe csak 328 tanköteles fér, holott a mindemapos tankötelesek száma a 400-at meghaladja.

Kostyánban az állami elemi iskola részére kiszemelt telket nem találta a kir. tanfelügyelő elég nagykn miér is más telek szerzésére, esetleg a már kiszemelt teleknek kibővívésére intézkedett; az iskola azonban helyhiánygben szeptember hó folyamán megkezdí utkösdést.

Sütön az új áll. iskola október hó első napjaiban szintén megnyitást lesz az ág. h. evang. felekezeti fel megvársólt iskoláépítletben, mely megfelelő módon helyre lesz állítva és használatban marad mindaddig míg ott az állami elemi iskola állandó épület fel nem épül. Ennek megtörténte után a régi épületben házi ipar tanfolyamokat óhajt a kir. tanfelügyelő szervezni és fenntartani.

Lövegűl bejelenti, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Ruttkán a III. állami övönél állomást szerezte és erre az állásra *Kevadik Irén* okl. övönét nevezte ki.

Bejelentette továbbá azt az igazgatást, amelyet a törözüsmártoni segéd- I kézsé folytatott az állami iskolák ellen. Ez ügyben a bizottság a kir. tanfelügyelő újabb jelentése alapján fog intézkedni.

Dr. Haas Jakab vármegyeyi tisztí főorvos jelentése szerint az egészségügy augusztus hónap kedvező volt. Járványos betegségek nem fordultak elő, és az általános betegedés is csak esekély számban fordult elő; esküis a heveny-, gyomor-, és béllhurut ésszlettel néhány gyermeknél. A halálzóási számalék esekély volt.

A hevenyfertözö betekeségek közt előfordultak:
1. *Toussoló toroklob.* Helyben 1 j kimenettel, Ruttkán 1 meghalt.
2. *Hasi hagymáz* Lászlófalun 3. gyógyult 2, meghalt 1, Felsőstúbyán 1 meghalt.

3. *Hörghurud.* Turánban 4. gyógyult 3, meghalt 1. A kellő öv- és gyógyintézkedések fogantostítottak. Az élelmiszerek és italok megvizsgálása jó eredménnyel járt. A helybeli piacban a gytűnőles naponta megvizsgálatott és a talált rothadt és éretlen gytűnőles a főszoalabiró közbenjárásával elkoboztatott. A szikviszgyárak megvizsgálatok és rendben is találtak.

Egy Szóábában levő lakos kérelmére Znióváralján 4 testvérenék hamvai főszoalabirói engedéllyel kiástatk és szlleik sirjába fétettek.

Orvosrendi vizsgálat volt Tótrónán egy ismeretlen koldusnó hulláján, aki hirtelen agyszélhűdésben meghalt.

2 gombamérgezési eset előfordult Draskócon. Helyben egy, ugyiszint egy kigyómarási eset — mind szerencsés kimenettel.

Kiállított 23 orvosi bizonyítvány s 14 orvosi átleletet könnyű testi sértsérol.

Borbély Kálmán főmérnök jelentése szerint a vármegyeyi utak általában jókórban vannak. Azok helyreállítására az ösz folyamán újabb kavicsmennyiség fog fordítatni.

HIREINK.

F. M. K. E. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület f. évi szeptember hó 19-én tartotta meg ez évi közgyűlést Losonezon. A város lelkes közönsége buzgó polgármesterével, *Wajner Sándor*ral élen gondoskodtak róla, hogy a nagyszámban egybegyűltt egyesületi tagok barátságos és vendégszerető fogadtatásban részesüljenek. Az igazgató-választmány ülése a szokottnál jóval csendesebben folyt le. Csak dr. *Tilseh Béla* szóalt föl a körmezőbányai Selimó féle hagyaték ügyében, helytelenítve, hogy az egyesület annak idején utónjántát nem adott be. *Berez Gyula* kir. tanfelügyelő pedig arra hívta fel az igazgató választmányt, hogy a Sembery-féle hagyaték ügyében óvatosan járjon el, nehogy ez is a Selimó-féle hagyaték sorsára jusson. Az igazgató-választmány el is határozta, hogy ez ügyben több befektetést nem engedélyez és fellívja az ügy vezetésevel megbízottt ügyvédet, hogy a Sembery-hagyaték ügyeinék rendezést szorgalmazza. Egyben kimondotta az igazgató-választmány, hogy az egyesületi főtítkárt állásában véglegesíti és részére évi 600 kor. lakáspénzt is megszavazott. Este a Vigadó termében kedélyos ismerkedési estélyt tartottak. Másnap a honvédméknél *Mész* főmérnök lelkes beszédet tartott és az egyesület nevében megkoszoruzta a szobrot. A közgyűlést *Török Zoltán* főispán, mint a helyi megyeyi választmány elnöke nyitotta meg hazafias, szép beszéddel, majd *Gyurky Géza* alélnek számolt be az egyesület munkásságáról. Felolvasták *Thuróczy* Vilmos élönké lemondását, amelyet azonban a közgyűlés nem fogadott el és őt ismétetlen élönké választotta meg. Egyebekben a közgyűlés elfogadta mindazon határozati javaslatokat, amelyek az évkönyvben szöszserint közzölve vannak. A közgyűlés után "közös ebéd tartottak, amelyen számos hazafias beszéd hangzott el. — A jövő évi közgyűlés Breznóbányán fog megtartatni. — Turócvármegye főispánja *Jfj. Justh György* gyengélkedvén, személyesen nem vett részt, de meloelhangu táviratban üdvözölte a közgyűlést. A Turóczmgyéből jelen voltak *Beniczky Kálmán* alispán, *Berez Gyula* kir. tanfelügyelő, *Somogyi Géza* igazgató és *Páry* Endre tanár.

Kinevezések. *Ij. Justh György* főispán a kir. tanfelügyelő előterjesztésére a *felsőstúbyáni* állami elemi iskolai gondnokság élönkéül *Hollay Lajos* plébános, rendes tagjául pedig *Brüll Adolf* közejgyzöt, *Hohenrieder Gyula* bírót, *Jellinek Lajos* kereskedöt *Elk Pált*; a *kostányi* állami elemi iskolagondnokság élönkéül *Klímó Vilmos* pübézi ág. h. ev. lelkész, rendes tagjául pedig

Parieska András, Bjelek András, Pollák Jakab, Bjelek József és *Darula György* kostányi lakosokat nevezte ki.

Személyi változások a kassa-oderbergi vasutnál. *Petresik* János gőzközbányai állomásí főnök a ruttkói vasuti fogazatsí szövetkezet igazgatójává nevezetvén ki, helyére Gülniezbányára állomásfőnékké *Plazer* Tivadar ruttkái ksd. állomásfőnök rendeltette. Ruttkái állomásí főnékké *Nenes* Barna escajai állomásfőnök nevezetett ki, helyére pedig escajai állomásfőnékké *Sándory* István ruttkái állomásfőnökhelyettes lett előléptetve.

Uj plébánosok Ruttkán és Noczpallán *Halkó Zoltán* ruttkái esperes-plébános a nagylécsai plébániát nyervén el, helyére a besztercebányai páspök *Komora* János necezáli plébános rendelte ki adminisztrátornak. Ez a választás nemcsak Ruttkán, de a megyében is kedvező fogadtatásban részesült, mert Komorát mint modern, lelkes és buzgó papot ismerjük. A necezáli plébánia vezetésével *Zsiony* János handlovai adminisztrátor bizátott meg.

Örökös tag. *Roth Emil*, Körmezőbánya város főérdsze, a F. M. K. E. Turócvármegye választmányába 60 koronát fizetett be, mint örökös tag. *Ij. Justh György* főispán, mint a törözüi választmány élönké, *Roth Emil* főérdsznek dísmérését fejezte ki.

Zivatar jégösö. A nagy hószög után, mely a mult heten ugyancsak próbára tette a jó friss levegölöz szokott felvidékieket, f. hó 14-én éjjel oly istentélet, zivatar következett be, amely embert, állatot egyaránt megrémítet. A villámok zökendése, az ágyu bömböléséhez hasonló menyörgés, a villámcsapások, amelyek gyors egymásutánban világitották meg a sötét éjszakát valósággal rémületet keltsétek. Dezen felül kárt is okozott a zivatar több helyen. *Igy Tótróna* környékén sok jégösö is következett a zivatar után, amely a még sok helyen lábón álló gabonafélében érezhető kárt okozott.

A Ludové Noviny pöre. Amak idején megemlékeztünk arról a támadásról, amelyet az istenben boldogult *L. N.* intézett *Halmay* szántársulata ellen. *Halmay* abban az időben Rózsaszegyen működött társulatával, ami sehogysen tetszett a *Ludové Noviny*nak, illetve annak szerkesztőjének, *Bielek Antal*nak, a *Tátra*unk hivatalnokának. A sértő közlemény miatt, mely leginkább a társulat nőtagjai ellen irányult, *Halmay* szöszegzőaró bírányai följelentette a törvényseknél, amely *Bielek Antal* szerkesztőnek kihatalgatását rendelte el. A *Ludové Noviny* hurhadt szerkesztőjének ismét alkalma lesz meggyözödni arról, hogy a magyar intézmények ebben az esetben a magyar szöszmüvészet tagjai ellen intézett és lejgyölölettel szító igazgatásnak következményeit el nem kerülthi. Ha minden hasonló támadás, megtörési alá kerülne, nem lenne kedvük a nemzetiségi lapok szerkesztőinek a további indokolatlan esillszere.

Hamis kártyások? *Dacára*, hogy a lapok gyakran ismertetik azokat a szelhamosszágokat, amelyek hamis kártyások a vasuti utazások közben előkvetnek, mégis akadnak meg könnyenlív emberek, akik lépre mennek. *Igy történt ez a kassa-oderbergi vasut egyik vonatán is a mult heten, ahol két uriember az I-ös osztályu kocsiban kártyázgatni kezdett s felajánlottak a szintén utazó B. K. hadnagynak is, hogy jatsék velük. Ez kapott az alkalmon és jatszott. Szerencséslegére, mert az öszös pénzét, 300 koronát elveszítette rövid egy óra alatt. Siettek, mert akkorára Ruttkára értek. Elővigyázatból azonban az állomásra való beérkezés előtt a kártyákát öblakon kidobták, ami gyusznak tinte föl a hadnagy előtt és a történetkrol jelentést tett a ruttkái állomás főnökénél. Minthogy pedig az illető uriembernek nem igen tulták magukat igazolni, az állomásfőnök az esetrol jelentést tett.*

Uj töt lap. *Budapest*en „*Szaviteleskj Robotnik*” (Építő munkás) ezimel új töt lap indult meg, amely a budapesti töt munkások érdekeit akarja szöszalni. Csak aztán ferde irányban ne szöszálja s a gyilkos pálmika helyébe még gyilkosabb mérget ne adjon nekik.

Láng miniszter jellemzése. A keresk. miniszter 10 napí érvényességgel bíró mérskeltárny vasuti menetjegyeket engedélyezett a *Femke* losonezi közgyűlésére utazók részére. Mivel pedig a zsolnai kiállításra csak hat napí érvényességgel bíró jegyeket engedélyezett a miniszter, a „*Nár. Nov.*” a miniszter jellemzését látja ezen visszas eljársában, *mi is*, de persze más, jó értetemben, amit a „*Nár. Nov.*”-ról bajos feltenni. Egyéb-ként ez a lap a *Budapest*en árusított hamis mustert is felelössé teszi *Láng* minisztert, aki, szerinte, nem ér rá az efféle apróságokkal bajlódni, mert neki arra kell az idő, hogy a tötöknek jó erkölcsüket prédikáljon. Jól teszi!

Utonállás. A köbözegányok üzelmeiröl már többszörösen megemlékeztünk. Most arról kapunk hírt,

hogy nemrég *Klein Antal* plébános támadott meg *Gajdel* környékén, sikerült azonban gyors hajtással megmenekülthi. Rosszabbul járt azonban *Trszena* közelében egy fiatalbemb, akit hat köbözegány támadott meg és úgy öszszeszkált, hogy életbemaradásához is kevés a remény. Már esakugyan ideje lenne, hogy a hatóságok temnének valamit a cigányok köbörölási ellen.

Szabadságon. *Kolossy* Miklós, kir. aljárásbíró hat heti szabadságát megkezdette, dr. *Láng* Ernő, töröszentmártoni kir. járásbíró pedig a jövő hét folyamán tér vissza szabadságról.

Igazgató tanácsülés. A znióváraljai állami tanítóképzö intézet igazgatótanácsa, *Berez Gyula* kir. tanfelügyelő élönklete alatt, f. hó 17-én tartott ülést, amelyen pötölág még 7 növendéket vettek föl; egyben a segélyezések mervében is némi változást eszközöltek. Az intézetnek 100 növendéke van. Helyszükte miatt 76 növendékét kellett visszatüsteni.

Thuróczyvármegye Hivatalos Lapja ezim alatt most jelent meg vármegyei hivatalos lapjának első száma, felelős szerkesztöje *Dr. Beniczky Ákos* megyeyi főjegyzö.

A zsolnai kiállítás bezárása f. hó 15-én történt meg. Ugyanekkor tartott ülést a juri felebbezési tanácsa, mely a beérkezett felebbezések közt *Turöczmgyéből* a következöket vette figyelembe és emelte föl a kiténtetéseket: *Turöczmzártoni* állami iparos tanoniszkola szöszkelevelet (első kiténtetés) kap. Ugyan-ezt kapja a *Ziszeva* töt növegysület és *Turöczmzártoni* sürgyár r. társaság, *Fischer Adolf* és fia ezög ezüst érmét kap. A zsolnai iparkiállításról szösz cikkszeriatunkat jövő számbunkban fejeztük be.

Töt nemzetiségi mártírok. *Egyeszer* hárman is bevonultak a töt vértanuk közt a väzi államfogházba: *Novák Antal* bettszedö, *dr. Mudrony János* ügyvéd és *Pietor* Milos takarékpéztári hivatalnok, — mind a hárman sajtövészték.

Utazási kedvezmény. A bulapesti m. kir. technológiai iparmüzumban ezidőszert rendezett gépkiallítás iparos szakosportokkenti látogatásának megkönynyítése végett a kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengerte, hogy a kiállítás megtekintése legalább 10 fóból álló szakosportban *Budapest*re és vissza utazó iparosok, iparossegédek és tanoncok, beleértve az önállóan valamely iparral foglalkozó, vagy iparossegédek gyanánt alkalmazott nöket, de az iparosok nejneinek és más női hozzátartozóinak kizárásával, a m. kir. államvasutakon és a kezeletük alatt álló helyierdeki vasutakon, a lakóhelyükökhöz legközelebb fekvő vasuti állomásról *Budapestre* és vissza, a szöszszedös formajuy viszonylatok kivételével személyi és vegyes vonatokon a II-ik kocsiosztályban III. osztályu egészségjeggyel, a III. osztályban pedig III. osztályu féljeggyel utazhassanak. Ezen kedvezmény az illetékes kereskedelmi és iparkamara által kiállítandó igazolványok alapján vehető igénybe.

Háziasszonyok, elővigyázat! Az a rendkívüli kedveltség, melynek a *Kathreiner-féle* *Kneipp-malac* a kavé évek hosszú során át örvend, mindég újabb silány utazatokkal löz létre. Hogy ezektől s így hátrányunktól közeleg megövhassuk magunkat, kérjük mindenkor esküis a „*valódi*” *Kathreiner*-et, és vizsgáljuk meg a csomagot minden vásárlás alkalmával, hogy rajta van-e *Kneipp* páter arczéke mint védjegye és a *Kathreiner* név.

Szerkesztői üzenetek.

B. J. Innen pontosan utnak mennek. Az illető röpirat megsezerése iránt intézkedtem. Egy vasárnap átrándultok. Szíves üdvözlét — *K. L.* *Budapest*. Szívesen beleméneék az ügyelthez — de abszolute nincs időm az így tanulgatásomra. Majd később a tel folyamán. Ugy sem sürgös. — **H. J. Alsókubin** A cseréplányú esakugyan nem jár. A kiadóhivatal utasítottam, hogy az *Arvai* *Héttöi* Lapok” megküldését szorgalmazza. — *Ruttkai* Szives ajánlat köszönöm, de egyelőre el nem fogadtam. Alkalmilag személyesen elmondom véleményemet. Küldjön más tárgyu ezikkeket; azokat szívesen közzölöm, ha felvidéki tárgyuak.

Felelős szerkesztö: **Berez Gyula**,
Fömunkatárs: **Bárá János**.

Ajánlok idei legfinomabb

málnaszörpöt

5 kilós postacsomag (tisztá súly 4 1/2 kiló) hármentve 7 korona, 100 kilo vételnél exkluzive csomagolás 100 kilo 120 korona, 1000 kilónál 1100 kor., 10,000 kilónál 10.500 kor. Csak készpénzfizetés ellenében.

GAZDIK JÁNOS

gyógyszerész
Körmezőbányán.

